

TÜKETİCİLERİN GIDA GÜVENİLİRLİĞİ KONUSUNDA BİLGİ KAYNAKLARINA ERİŞİMİ ÜZERİNE ANKET ÇALIŞMASI

Dr. Gıda Müh. Sibel ÖZÇAKMAK

Amaç

- ▶ Tüketicilerin gıdalarla ilgili bilgi kaynaklarını nereden aldıkları, hangi meslek gruplarına güvendiklerini, nelerden etkilendiklerini, güvenilir gıda algısını, satın alırken nelere dikkat ettiklerini, en çok hangi konularda bilgi sahibi olmak istediklerini ortaya koymak.

Materyal–Metot

- ▶ Sosyal medya kullanılarak anket yöntemi uygulanmıştır.
- ▶ Anket sorularını uygulamayı kabul eden ve geçerli sayılan 151 kişi araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.
- ▶ Çoktan seçmeli sorular için frekans ve yüzdelik dağılımları,ölçekli sorular için SPSS 20 istatistik yazılımı ile sonuçlar değerlendirmiştir.

ANKET SORULARI.doc

- ▶ DEMOĞRAFİK SORULAR (cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu, eğitim, meslek)
- ▶ Ölçekli sorular (*1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: katılmıyorum 3: Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum; 5 soru*)
- ▶ Çoktan seçmeli (7 soru)

ANKETİN GÜVENİLİRLİĞİ

1. DOKTORLARIN GIDALARA
İLİŞKİN AÇIKLAMALARINA AİT
ÖLÇEĞİN GÜVENİLİRLİĞİ: %98

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,983	3

2. GIDA GÜVENİLİRLİĞİNE İLİŞKİN
AÇIKLAMALARA AİT ÖLÇEĞİN
GÜVENİLİRLİĞİ: 96

Reliability Statistics

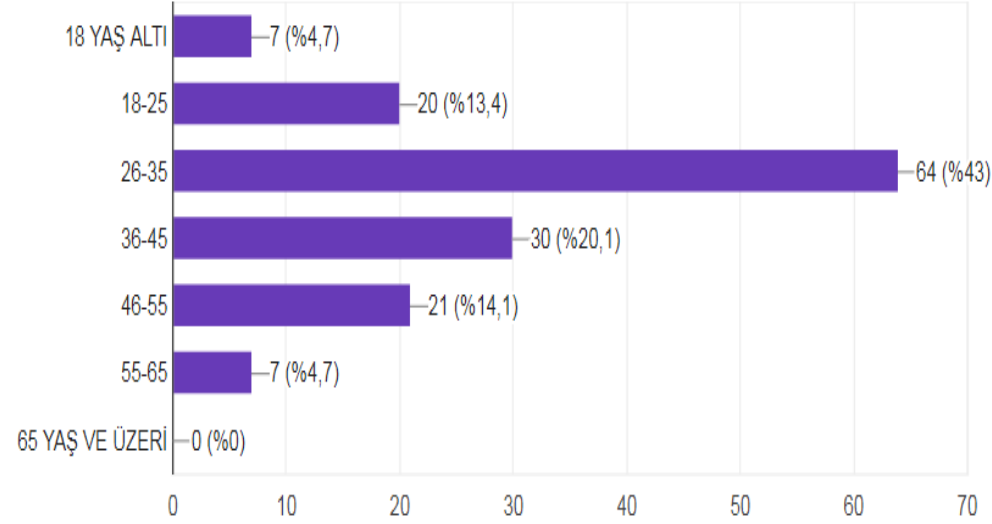
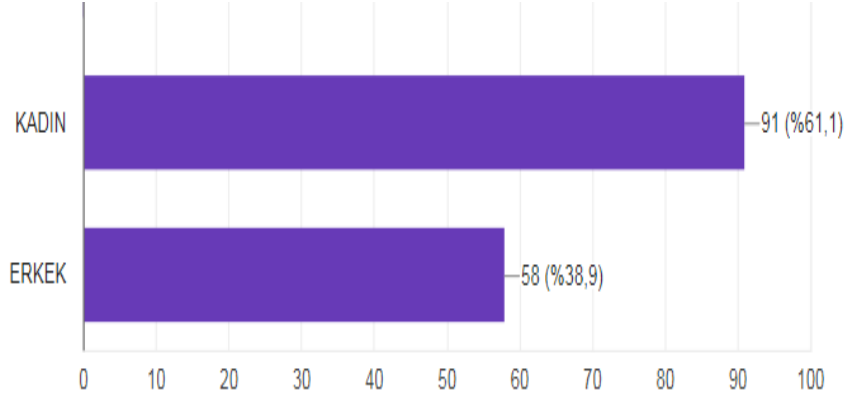
Cronbach's Alpha	N of Items
,963	3

3. AMBALAJA İLİŞKİN
AÇIKLAMALARA AİT ÖLÇEĞİN
GÜVENİLİRLİĞİ:98

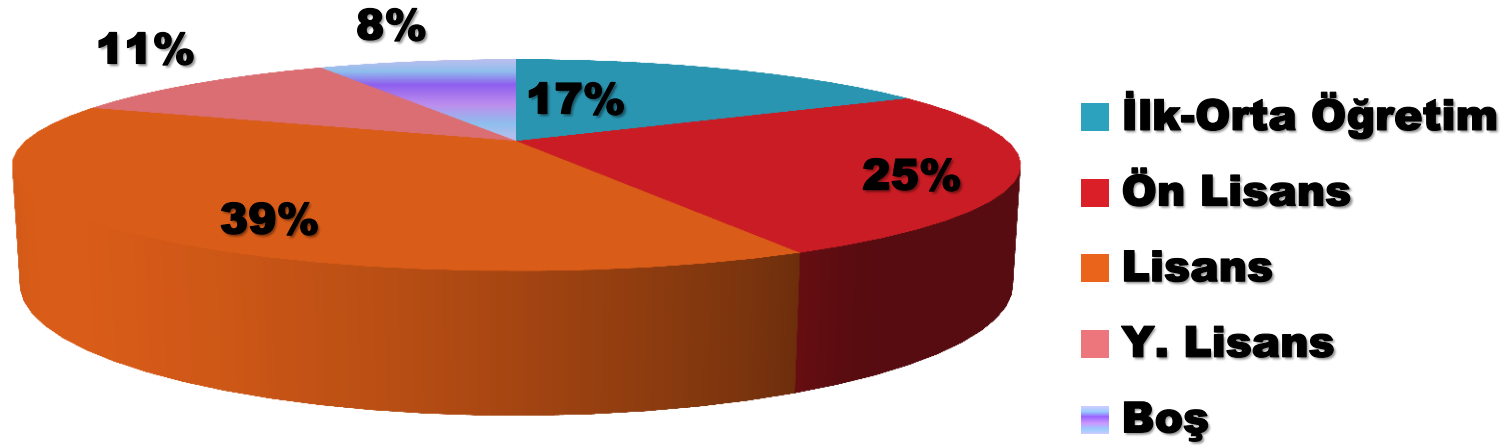
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,979	5

SONUÇLAR: DEMOĞRAFİK

Cinsiyet	Yaş	Medeni durum	Aylık gelir
% 61.1 kadın, % 38.9 erkek	% 43' ü 26-35 yaş	% 53.7'si evli, % 46.3'ü bekar	En fazla %25.6 ile 1401-2500 TL arası

Meslek

- % 33.77'si meslek sahibi (Ziraat Müh (9), Gıda Teknikeri (7), Gıda Mühendisi (10), Veteriner Hekim (5), Öğretmen (8), Akademisyen (2), Özel sektör (9), Diyetisyen (1))
- %28'i çalışmıyor
- Geriye kalan (%38.23) öğrenci

ÖLÇEKLİ SORULARA VERİLEN ORTALAMA CEVAPLAR

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: katılmıyorum 3: Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum

Doktorların ambalajlı gıdalar hakkında söylediklerini doğru buluyorum.	1	2	3	4	5
Doktorların ambalajlı gıdalar hakkında verdikleri bilgiler güvenilirdir.	1	2	3	4	5
Doktorların ambalajlı gıdalar hakkındaki düşünceleri ambalajlı gıda satın alma kararımı etkiler.	1	2	3	4	5

- ▶ Katılımcıların, “doktorların ambalajlı gıdalarla ilgili açıklamaları”na ilişkin ifadelere verdikleri cevabın ortalaması: **2.34**.
- ▶ Ölçek ortalamasınının **(2.5)** altında olduğu için çok yüksek bir önem derecesine sahip olmadığını düşünebiliriz

ÖLÇEKLİ SORULARA VERİLEN ORTALAMA CEVAPLAR

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2:katılmıyorum 3: Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum

Kullanılan ambalaj ile içinde yer alan gıdalar gıda uyumlu değildir.	1	2	3	4	5
Ambalajlı gıdalar güvenlidir.	1	2	3	4	5
Ambalajlı gıdalara karşı olumlu düşüncelere sahibim.	1	2	3	4	5
Açıkta satılan gıdalar sağlıklıdır.	1	2	3	4	5
Ambalajlı gıdalar katkı maddesi içerdiği için zararlıdır.	1	2	3	4	5

- ▶ “Ambalajlı gıdalara” ilişkin tutumlara verilen cevapların ortalaması: **3.26**.
- ▶ Ölçek ortalamasının üzerinde olduğu için katılımcıların ambalajlı ürünlere güvendikleri düşünülebilir.

ÖLÇEKLİ SORULARA VERİLEN ORTALAMA CEVAPLAR

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: katılmıyorum 3: Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum

Bugünlerde birçok gıda, kimyasal zehir ve gübre kalıntıları içeriyor.	1	2	3	4	5
Gıdalarda bulunun suni katkı maddeleri ve koruyucular ile çok ilgiliyim.	1	2	3	4	5
Gıdanın kalite ve güvenilirliği beni çok ilgilendirir.	1	2	3	4	5

- ▶ Gıda güvenilirliğine ilişkin verdikleri cevapların ortalaması: **2.85**.
- ▶ **Sonucun** ölçek ortalamasının üzerinde olması, tüketicilerin kimyasal maddelerle muamele, katkı maddeleri konularında kaygıları olduğunu düşündürmektedir.

SONUÇ: ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

Ülkemizde Gıda denetim ve kontrolünden sorumlu kurum hangisidir?

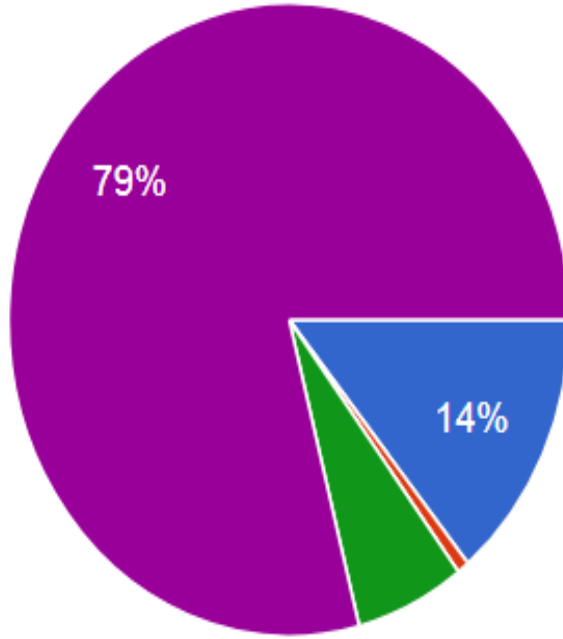
a. Sağlık Bakanlığı

b. Belediyeler

c. Hıfzısıhha Enstitüsü

d. Tarım Bakanlığı

e. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

● a. Sağlık Bakanlığı

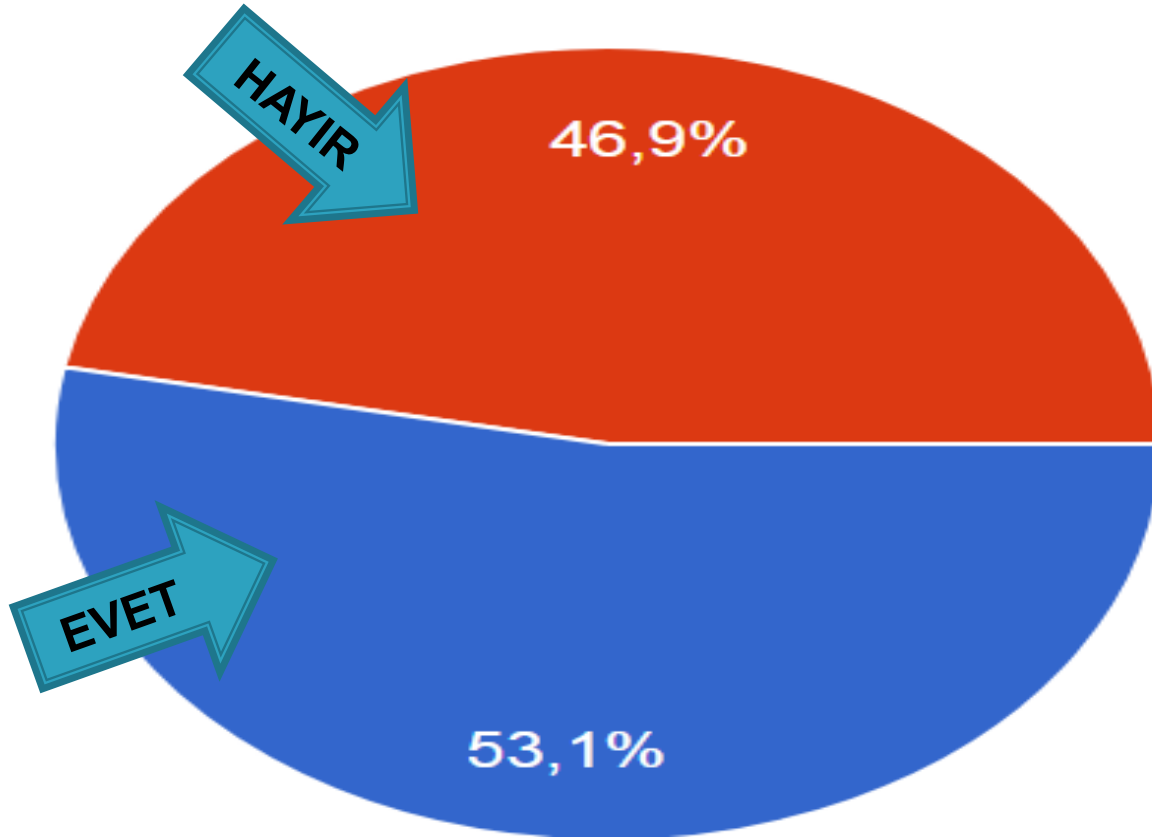
● b. Belediyeler

● c. Hıfzısıhha Enstitüsü

● d. Tarım Bakanlığı

● e. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Ülkemizde gıdaların denetim ve kontrolleri ile ilgili uygulanan mevzuat hakkında bilginiz var mı?

Gıda hijyeni veya gıda güvenirliliği vb konularda bilgi almak için hangi resmi kurum sayfalarını en fazla kullanırsınız?

a. Sağlık Bakanlığı

b. Zabıta Müdürlüğü

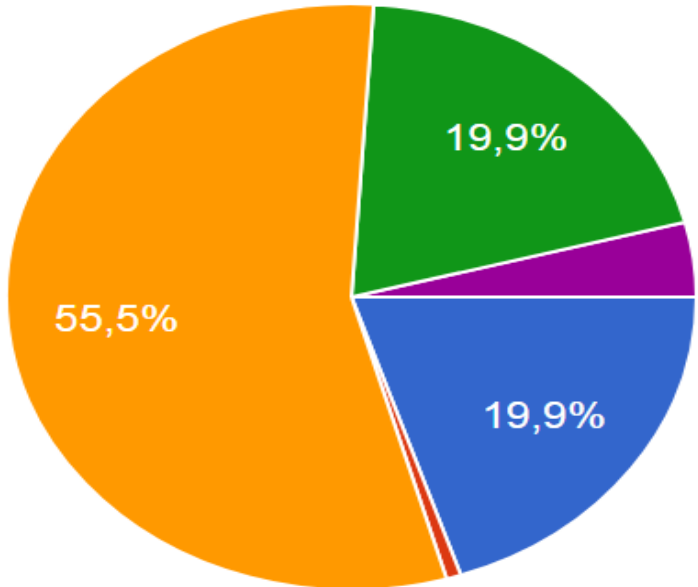
c. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

d. Hiçbiri

e. Resmi Gazete

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

No=150	İlk-Orta öğretim	%	Ön lisans	%	Lisans	%	Y. lisans	%
A	7	4,67	12	8	10	6,67	0	0,00
B	1	0,67	0	0	0	0,00	0	0,00
C	13	8,67	22	14,67	30	20,00	10	6,67
D	2	1,33	3	2	16	10,67	6	4,00
E	1	0,67	2	1,33	2	1,33	1	0,67

- a. Sağlık Bakanlığı
- b. Zabıta Müdürlüğü
- c. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
- d. Hiçbirini
- e. Resmi Gazete

Resmi kurum sayfalarını ne kadar sıklıkla kullanırsınız?

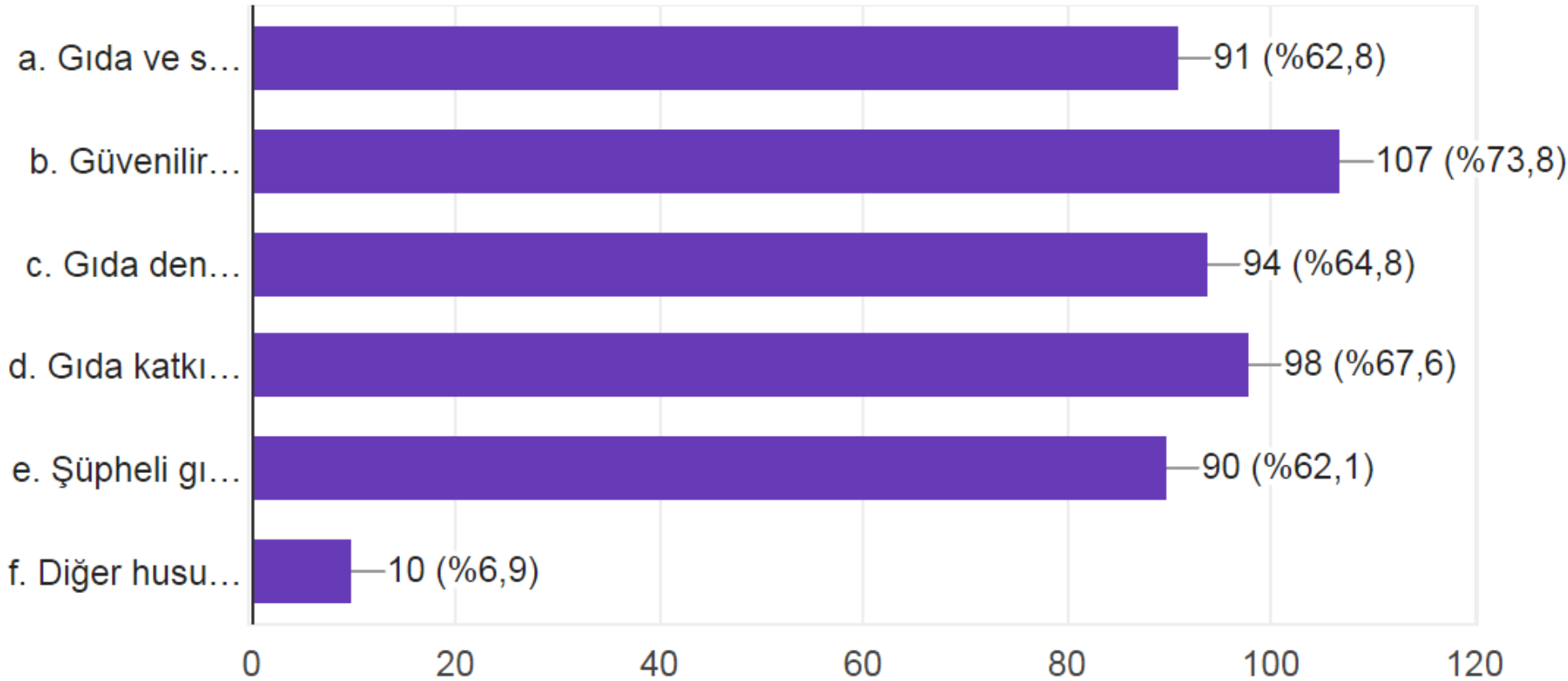

- a. Haftada 1
- b. Haberlerde dikkatimi çeken konular olursa
- c. Gazete sayfalarını daha fazla kullanırım
- d. 15 günde 1
- e. Ayda 1
- f. Her gün
- Hiç

b. Haberlerde dikkatimi çeken konular olursa
78 (54,9%)

Tüketici bilgi köşesinin yer aldığı güvenilir ve resmi bir internet sayfasında hangi bilgilerin yer almasını istersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a. Gıda ve sağlık konularını
- b. Güvenilir gıda tüketimi için dikkat edilmesi gereken konuları
- c. Gıda denetim ve kontrolleriyle ilgili bilgilerin paylaşılmasını
- d. Gıda katkı maddeleriyle ilgili uyarılar ve bilgileri
- e. Şüpheli gıdalarda neler yapmamız gerektiğini
- f. Diğer hususlar:.....

7. Tüketici bilgi köşesinin yer aldığı güvenilir ve resmi bir internet sayfasında hangi bilgilerin yer almasını istersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a. Gıda ve sağlık konularını

b. Güvenilir gıda tüketimi için dikkat edilmesi gereken konuları

c. Gıda denetim ve kontrolleriyle ilgili bilgilerin paylaşılmasını

d. Gıda katkı maddeleriyle ilgili uyarılar ve bilgileri

e. Şüpheli gıdalarda neler yapmamız gerektiğini

f. Diğer hususlar:.....

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

No=149	İlk-Orta öğretim	%	Ön lisans	%	Lisans	%	Y. lisans	%
A	18	12,08	29	19,46	31	20,81	13	8,72
B	16	10,74	29	19,46	41	27,52	20	13,42
C	9	6,04	25	16,78	35	23,49	25	16,78
D	13	8,72	30	20,13	35	23,49	15	10,07
E	12	8,05	23	15,44	34	22,82	17	11,41

Güvenilir gıda tercihinizde etkili olan **bilgi kaynaklarınızı** işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a. Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı yetkililerinin yaptıkları açıklamalar	b. Televizyon programları
c. Sosyal medya kanalları (facebook, twitter, instagram)	d. Beslenme uzmanlarının yaptıkları açıklamalar
e. Radyo programları	F. Ürün etiket bilgisi
g. Ürünün markası ve üretici işletme	h. İnternet

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

N=	İlk-Orta	%	Ön	%	Lisans	%	Y.	%
146	Öğretim		Lisans				Lisans	
A	26	17,81	38	26,03	49	33,56	25	17,12
B	1	0,68	9	6,164	14	9,589	8	5,479
C	1	0,68	7	4,795	9	6,164	10	6,849
D	17	11,64	23	15,75	43	29,45	14	9,589
E	0	0,00	4	2,74	0	0	0	0
F	12	8,22	31	21,23	46	31,51	14	9,589
G	20	13,70	32	21,92	39	26,71	20	13,7
H	2	1,37	6	4,11	11	7,534	6	4,11

SONUÇ: ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

Güvenilir gıda sizin için ne anlama gelmektedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

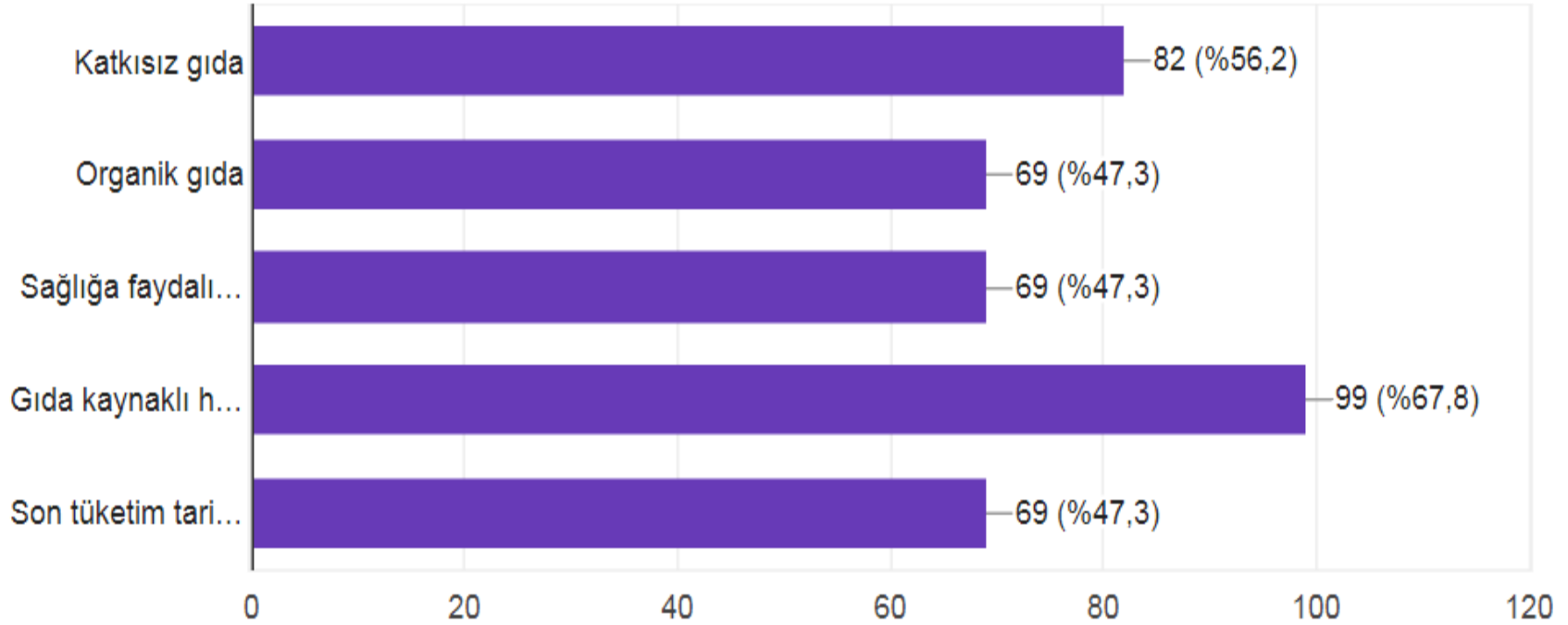
a. Katkısız gıda

d. Sağlığa faydalı gıda

b. Organik gıda

e. Gıda kaynaklı hastalıkları önleyen koşullarda üretilen gıda

c. Son tüketim tarihi geçmeyen, ambalajlı gıda

Güvenilir gıda sizin için ne anlama gelmektedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a. Katkısız gıda

d. Sağlığa faydalı gıda

b. Organik gıda

e. Gıda kaynaklı hastalıkları önleyen koşullarda üretilen gıda

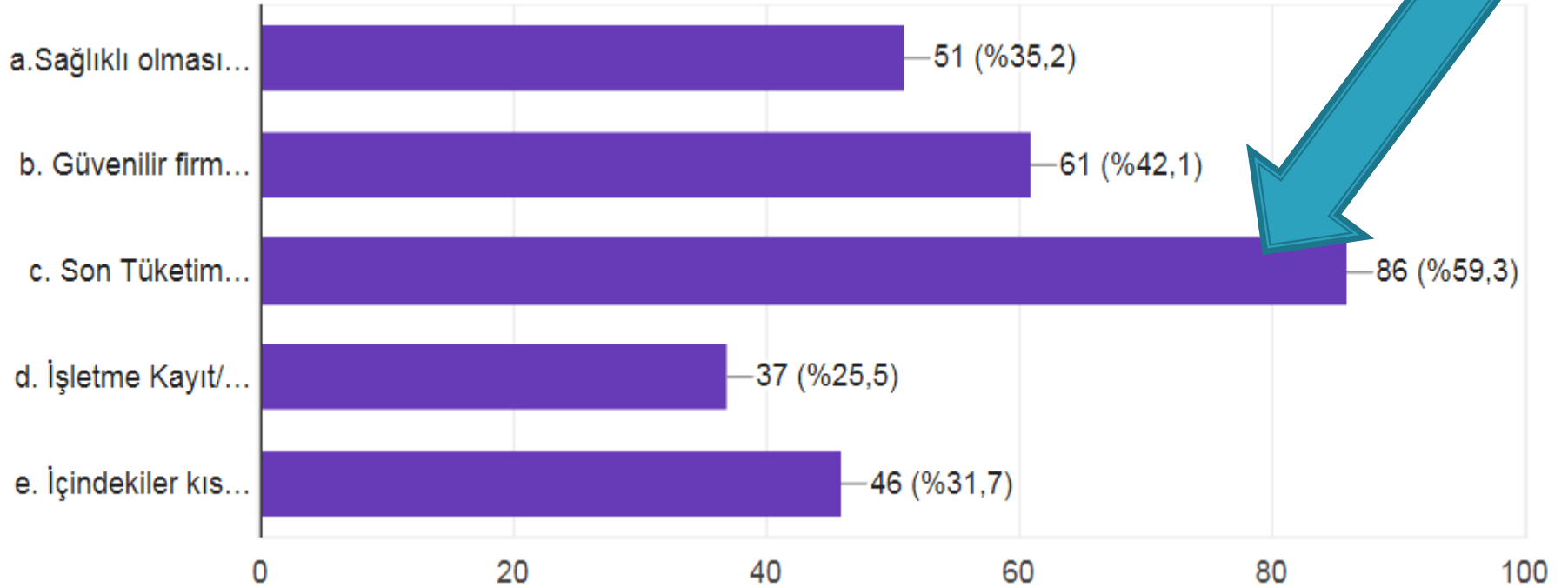
c. Son tüketim tarihi geçmeyen, ambalajlı gıda

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

N= 147	a	%	b	%	c	%	d	%	e	%
İlk-Orta Öğretim	10	6,80	7	4,76	6	4,08	8	5,44	3	2,04
Ön Lisans	57	38,78	52	35,37	57	38,78	48	32,7	63	42,86
Lisans	21	14,29	15	10,20	17	11,56	14	9,52	28	19,05
Y.Lisans	4	2,72	3	2,04	3	2,04	4	2,72	13	8,84

Çocuklarınıza (çevrenizdeki çocukların veya yakınlarınızın) gıdaları satın alırken en çok nelere dikkat etmelerini öneriyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a. Sağlıklı olmasına
b. Güvenilir firmaya ait olmasına
c. Son Tüketim Tarihinin geçmemiş olmasına
d. İşletme Kayıt/Onay Numarasının bulunmasına
e. İçindekiler kısmına

Çocuklarınıza (çevrenizdeki çocukların veya yakınlarınızın) gıdaları satın alırken en çok nelere dikkat etmelerini öneriyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a. Sağlıklı olmasına

b. Güvenilir firmaya ait olmasına

c. Son Tüketim Tarihinin geçmemiş olmasına

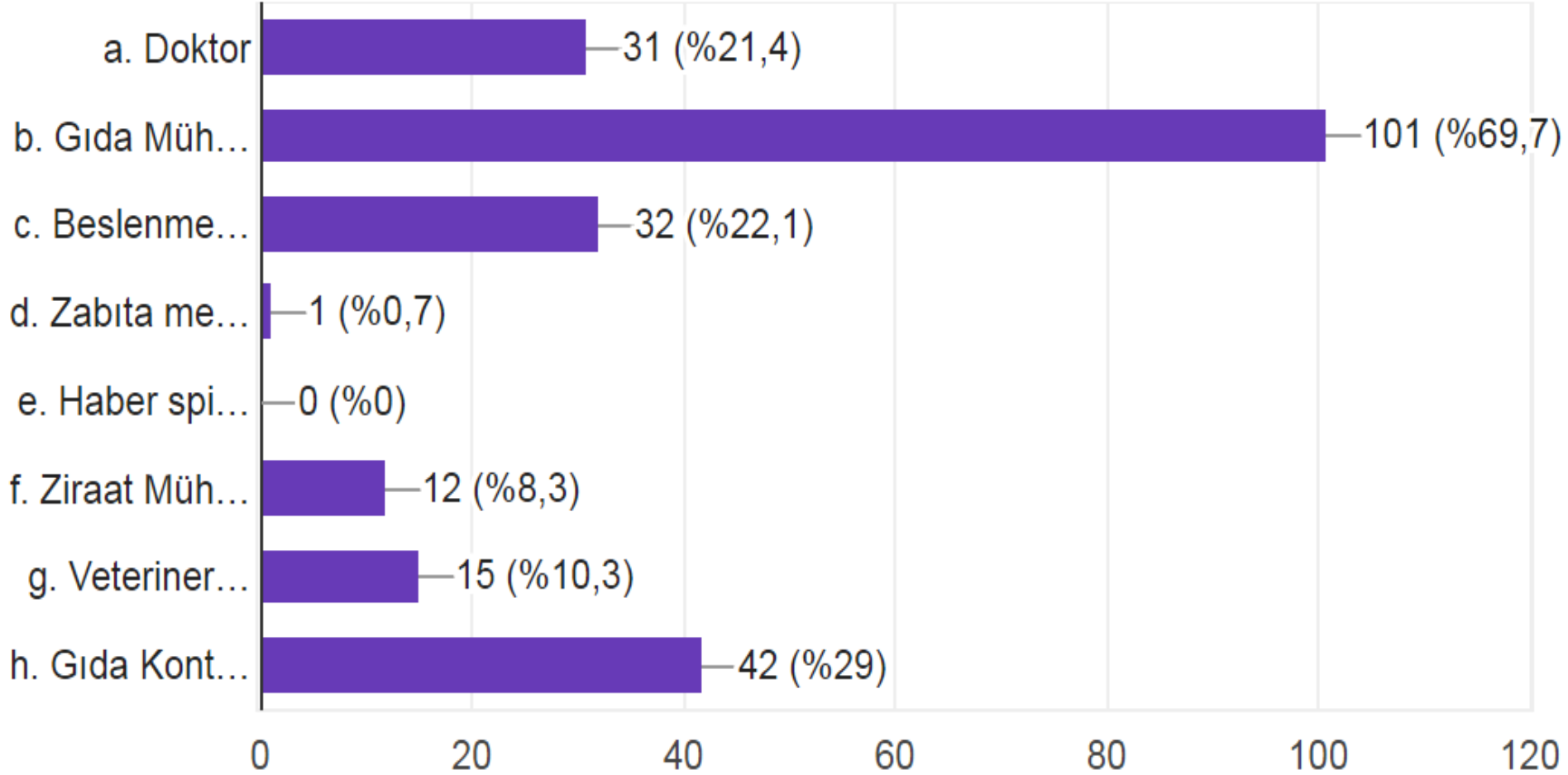
d. İşletme Kayıt/Onay Numarasının bulunmasına

e. İçindekiler kısmına

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

N= 145	A	%	B	%	C	%	D	%	E	%
İlk-Ortaöğretim	10	6,90	7	4,83	13	8,97	4	2,8	7	4,8
Ön lisans	12	8,28	16	11	16	11	11	7,6	8	5,5
Lisans	21	14,48	25	17,2	25	17,2	14	9,7	21	14
Y. Lisans	8	5,52	13	8,97	13	8,97	8	5,5	10	6,9

Gıdaların güvenilir olup olmadığıyla ilgili yapılan açıklamalardan en fazla hangi meslek grubuna güveniyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Gıdaların güvenilir olup olmadığıyla ilgili yapılan açıklamalardan en fazla hangi meslek grubuna güveniyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eğitim düzeylerine göre verilen cevapların dağılımı

No=146	İlk-Orta öğretim	%	Ön lisans	%	Lisans	%	Y. lisans	%
Besl. Uzm.	3	2,05	12	8,22	14	9,59	3	2,05
Gıda Müh.	21	14,38	32	21,92	36	24,66	12	8,22
Gıda Kontrolörü	10	6,85	10	6,85	15	10,27	7	4,79
Doktor	7	4,79	10	6,85	12	8,22	2	1,37
Vet.Hek.	3	2,05	2	1,37	4	2,74	6	4,11
Ziraat Müh	3	2,05	2	1,37	5	3,42	2	1,37
Zabıta	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,68

SONUÇ

- ▶ Ankete katılan kişilerin, doktorların ambalajlı gıda konusunda yaptıkları açıklamalardan orta düzeyde etkilendikleri, ve buna paralel olarak ambalajlı gıda tüketimini önemli düzeyde etkilemediği, gıdanın hem kalite hem güvenilirliğine duyarlı oldukları görülmüştür.
- ▶ Ülkemizdeki gıda denetim ve kontrolden sorumlu kurum hakkında sorulan soruya büyük çoğunluğu (%79) doğru cevaplama karşın, denetim ve kontrollerle ilgili mevzuat hakkında hemen hemen yarısının bilgi sahibi olmadığı görülmüştür.

SONUÇ

- ▶ **Gıda güvenilirliği konusunda katılımcıların yaklaşık %70'inin Gıda Mühendislerini ifade etmesi, tıp mesleğinden olup sıklıkla gıda işleme teknolojileri hakkında yazılı ve görsel basında yer alan kişilere karşı, bilgi kaynağına güvenilirlik konusunda katılımcıların bilinç düzeyinin yüksek olduğunu göstermiştir.**

SONUÇ

- ▶ Bilgi alınan kaynaklar, kurumlar ve meslek gruplarıyla ilgili verilen cevaplar doğrultusunda, ankete katılan tüketicilerin gıda güvenilirliği konusunda algı ve tutumlarının bilinçli olduğu söylenebilir.
- ▶ Katılımcıların, güvenilir gıda tüketimi için dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili uzman kişiler tarafından sunulan bilgilere ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

- Geçerli bilimsel ve teknik bilgilere ulaşmak için alanında uzman kişiler, bilgi kirliliğinin önüne geçmesinde muhakkak etkin rol oynayacaktır. Bu açıdan, sivil toplum kuruluşları ve ilgili kamu kurumları işbirliği halinde hareket etmelidir.
- Gıda güvenirliliği konusunda etkin, yalın ifadelerin yer aldığı broşür, el kitapçığı vb. hazırlanıp herkes tarafından ulaşılabilir olmasını sağlayacak ortak çalışmalar yürütülebilir..

Örnek olarak hazırlamış olduğum infografikler...

GIDA KAYNAKLI ENFEKSİYONLAR NASIL OLUŞUR?

BULAŞMA KAYNAKLARI

Örnek olarak hazırlamış olduğum
infografikler...

GIDA KAYNAKLI ENFEKSİYONLAR

BULAŞMA KAYNAKLARI

- ❖ Gıda üretiminde ve hazırlanmasında gerekli temizlik ve dezenfeksiyon işlemi yapılmazsa,
 - ❖ Personel hijyeni sarfian kötü ise,
 - ❖ Çiğ gıdanın (özellikle hayvansal kaynaklı), temas ettiği bıçak, et kesme tahtası, satır vb aletler ile pişmiş veya işlem görmüş gıdalara temas olursa,
 - ❖ Eller yıkamadan çiğ veya pişmiş gıdaları silme vb durumları olursa,
 - ❖ Dışkı veya bğım suları yolu ile çevresel kirlenme ve bu yolla su ve gıdaları bulması olursa,
 - ❖ Hayvansal gıdaların hastalıklı hayvandan direkt bulması olduğunda,
- GIDA KAYNAKLI HASTALIKLAR MEYDANA GELEBİLİR**

Her zaman yanımda olan en büyük destekçim kızım Ömür'e, Ankete katılan, destek veren Sevgili Öğrencilerime, sosyal medya gruplarında katılım sağlayan herkese, çalışmanın istatistik kısmında değerli katkıları olan Yrd.Doç.Dr. Murat BURUCUOĞLU'na, Meslektaşım Sayın Onur DURMUŞOĞLU'na ve Sayın Filiz GÜR'e...

TEŞEKKÜR EDERİM...

Gidiyor, rast gelemez bir daha tarih eşine....

Gidiyor, on yedi milyon kişi takmış peşine

Gidiyor, sonsuz olan kudreti sığmaz akla

Gidiyor, göğsünü çepeçevre saran bayrakla

Orhan Seyfi Orhon

1881-19300

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün ebediyete intikalinin 79. yılını Özlem ve Saygı ile anıyorum.

Referans

- ▶ <http://iibfdergi.ibu.edu.tr/index.php/ijesr/article/view/701>